

MIŁOŚCIWIE (423) *av*

-ś- (325), -f- (94), skroty [ActReg]: Młwie (3), Młściwie (1).

o oraz e jasne.

comp miłościwi(e)i (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

1. *Łaskawie, miłosiernie, litościwie; clementer Mącz* (412) : *OpecŻyw* 40v; [król] aby za wżitek lud wiernie pracował, z vbogimi nakładając miłofciwie którzyby pyłzne pokarał á dobre miłował. *BielŻyw* 148; *Iozeph* bracyey miłofciwie przepułzcza *RejJóz* O8v, P; *Diar* 21, 90; *DiarDop* 110; Słyząc drudzy iego [Romulusa] dobre á miłofciwie záchowánie przeciw poddánym/ dobrowolnie fzli do niego [...] á on fie też z nimi miłofciwie obchodził. *BielKron* 99v, 158v [2 r.], 229v, 318v, 345; *Clementer*, *Adverbium*, *Łaskáwie/ Miłofiernie/ Miłofciwie Mącz* 57a; *OrzQuin* Q3; *ActReg* 108, 116, 168 [2 r.]; Nie dármo *Democillus/ názwany włásfiwie/ Iż kázdemu domoczyć zyczy miłofciwie. PaxLiz* E4.

W charakterystycznych połączeniach: *miłofciwie obyś* (a. *obchodzić się*) (5), *obiecać, opatrować, przepuszcząć, przyjąc, zachować* (2).

Zwrot: »miłofciwie [na kogo, na co] wejźrzyć« (3): *Diar* 85; *Respicerere* item significat, *Łaskáwie* á *miłofciwie* ná kogo weyźrzyć/ to yeft zmiłować fie. *Mącz* 406c; iáko wierni poddáni W.K.M. pokornie profzą/ ábyś W.K.M. w tę rzecź miłofciwie weźrzyć/ á [...] tey náuki łáfkáwy bronieć raczył *SarnUzn* A3.

Szereg: »łaskawie a miłofciwie« = *clementer Mącz* [szyk 2:1] (3): Dzyękował też *Dáryus* przez lifty *Alexándrowi* iż fie miłofciwie á łáfkáwie z więźniámi iego przyrodzonymi obchodził. *BielKron* 125; *Mącz* 57a, 406c.

a. W formule grzecznościowej w stosunku do osob wysoko postawionych w hierarchii społecznej lub w ogóle godnych szacunku (6) : Co łnadnei W.M. wyrozumiełz [...] a mnie powolną flugę fwoię y wżego do mu Tęczyńkiego w łáfkę fwą miłofciwie przyjąc będziefz raczyła. *HistAlHUNG* A4.

Wyrażenie: »miłofciwie łaskawy« (1): (nagł) *Przedmowá*. (-) *Pánowie/ á Bráčia* mnie miłofciwie łáfkáwi: *TRudno* milczć gdy boli *OrzQuin* A3v.

Szeregi: »łaskawie a miłofciwie« [szyk 2:1] (3): *OrzRozm* A4v; gdyż nie w frogości ále ząwždy w łáfce á w miłofierdziu/ ták iáko przodkowie *Wálzey Kr. M.* łáfkáwie á miłofciwie nam pánowác á rofkázowác będziefz raczył. *WujJudConf* 17; *KołakCathOkuń* A2v.

»miłofciwie a wdzięcznie« (1): *Rácźże* tedy *Oświecone* á miłofciwie ksiązę/ ten ták chwalebny podárek od nas powolnych fluzebnikow fwych miłofciwie á wdzięcznie przyjąc *BudBibKaw* A3v.

b. W odniesieniu do Boga Starego i Nowego Testamentu oraz do poszczególnych osób Trójcy Św. [w tym: w formułach rnodlitewnych (192)] (380) : odpułtz miłofciwie wślytki winy grzėłłné⁸⁰ człowieka. *OpecŻyw* 143v, 6v, 70v, 151, 168v; *TarDuch* B, B3; a ty też iáko łaskawy ociec racz miłofciwie zgromadziwśly nas w fpołeczney miłofci przymowac iáko dzieci a fieroty twoie w fwięte miłofierdzie fwoie. *RejPs* 167v; gdy też przydą iákie fprzeciwności na nas: nie racz miłofciwie nam omiełfkawac wfpomozieniem fwoiem *RejPs* 208v, 29, 32v, 33, 42 [2 r.], 43v (71); *KromRozm II* k3v; A wyłłucha łáfkáwy proźbę vbogyego/ *Miłofciwy* go wyrwy z vpádku kázdego. *LubPs* F2v; owfzem nas

zawždy miłościwie wyfluchać raczy/ iáko Pan á Ociec náłz dobrotliwy. *LubPs* X3; Litość yego przetrwa wflutki czáfy nyefkończone/ Przez ktore lud Izráelki przewyodł miłościwye/ Gdyż ye⁸⁰ miłofierdzyeńtwa yeft wieczne prawdziwie *LubPs* dd5, A3v, E3v, E4 [2 r.], F3, F4 (55); *RejZwierz* 105; *BibRadz Gen* 9/27; *RejAp* 18v, 96v, 195; prośmy yego świętey miłości/ áby przez Duchá fwego świętego myfli náłze miłościwie spráwić raczył *RejPos* 132; Ale then Pan iefzcze lam miłościwie do fiebie wabi/ łáfkáwie námawia *RejPos* 133v; Iáko błádzifz [...] iefli odftápiłz od [...] Páná á zbáwicielá fwego: ktory cie miłościwye/ belpieczniey/ wiedzie do zyemie tobie obiecáney/ [...] niźli on Moizéfz *RejPos* 141, 2v, 5v, 34v, 39v, 40v (90); *RejZwierc* 5, 259; *SkarŻyw* 173; *StryjKron* 161; *ArtKanc* D5, J8, R16v, S11v; O Niezmierna Boska dobroći/ rácz mi odpuścić miłościwie oźiębłość moię/ y rozerwáną myśl moię *LatHar* 49; rácz miłościwie pokázác nád nami litość twoię *LatHar* 423, 4, 19, 21, 27, 30 [2 r.] (79); *KołakSzczęśl* A2v; *WysKaz* 3; *SiebRozmyśl* E2v, K; *SkarKaz* 7b.

W połączeniu z „dosyc” (1): od kozłow niedowiárfstwem fmierdzácych táme oddzielił cię/ á lámemu łobie/ dofyc miłościwie/ przywłázczył cię *LatHar* 677.

W połączeniu szeregowym (1): Tu pogłáday na ftworzyciela fwego [...] a iáko łáfkáwie/ tzudnie/ ij miłofciwie przywodzi vcznie ku vczynkom miłofiernym ij ku tznoliwym *OpecŻyw* 42.

W porównaniu (1): Zawždy Pan s thákowemi co fie go boiá/ miłościwie fie obchodzi yáko ociec s łyny *LubPs* X4v marg.

W charakterystycznych połączeniach: miłościwie odkupić (2), odpuścić (10), opiekać [raczy], sędzić, uczynić [raczy] usłyszeć, wybawić (3), wysłuchać (12), wyzwolić (2), zachować (4).

Zwrot: »miłościwie weźrzyć, pożrzyć« = zlitować się [szyk 9:3] (10:2): *RejPs* 16v; Nisi nos Deus respexerit, Yefli pan Bóg ná nas nie będzie miłościwie weyźrzyć raczył. *Mącz* 406c; *RejPos* 186, 332v; *ArtKanc* H2v, Lv; rácz miłościwie poyźrzyć ná lud twoy *LatHar* 623, 50, 99, 181, 618, 625.

Szeregi: »łáskáwie a (i) miłościwie« [szyk 32:5] (37): *OpecŻyw* 46; Święty Mikołáiu przyblifz fie do náłzych modlitw łáfkáwie y miłościwie *KrowObr* 163; *RejAp* 35v; iż kiedykolwiek záwołamy k niemu/ tedy on nas zawždy łáfkáwie á miłościwie pociefzyć będzie raczył. *RejPos* 45, 5v, 63 [2 r.], 145v, 157, 158v (28); *RejZwierc* 5v, 124, 200; *ArtKanc* D4v; *LatHar* 311, 645.

»z łáski miłościwie« [szyk 2:1] (3): iżbychmy rofthropnie spráwowáli przed ludźmi dobrá ktoremi nas Pan náłz z łáfkí fwey miłościwie opátrowác raczył *RejPos* 312, 129v, 149.

»nadobnie a miłościwie« (1): Włpomni łobie napirwey ná Abráámá/ iáko fie Pan z nim nadobnie á miłościwie w fzedziwości yego obchodzić raczył *RejZwierc* 124.

»szczodrobliwie a miłościwie« (1): ktory [dar] oto Pan Bog opocz wźzego bráku/ y niewiyemuiác nikogo/ fzczodrobliwie á miłościwie wźzem wobec podác raczył. *BibRadz* *3v.

»miłościwie a wdzięcznie« [szyk 2:1] (3): *RejPs* 96; tákowe zwirchowne spráwy y modły od [...] y inych dobrych á śwýtych ludzi miłofciwye á wdzięczney przymowál *KromRozm II* h3v; *RejPos* 284v.

2. Z miłością, serdecznie (6): Miłofciwy pán Iezus pogłádał na fwé apóstoly miłofciwie/ [...] wefeláťz fie ftego/ iż dlá yego miłofci tego [ubóstwa dobrowolnego] fie podięli *OpecŻyw* 59v; Ktorego [Judasza] dziewitza mariá gdy wzrzála/ przywitáwłfy go przed miłofciwie zopytála/ iáko by fie o iéy miłym łynie

rzecz w ieruzalem miała. *OpecŻyw* 85v; *MurzHist* F4; Tedy Apollon nie mogąc fie dálej zdzierzec/
włthawłzy miłościwie ią [córkę] obłapił. *HistRzym* 26.

W połączeniu szeregowym (1): [*Pan Jezus*] dobrotliwie/ miłościwie ij pokornie fnimi rozmáwiál
OpecŻyw 40.

Szereg: »miłościwie a czyście« (1): A to żebyłmy zawždy flużyli tobie miłościwie/ a czyłcie w
boiazni *OpecŻyw* 87v.

3. *Chętnie, żarliwie, z przekonaniem* (3) : Y możem miłościwie wierzytz/ ijż po śmierci Iána
święteégo przyłtali sá ku panu Iezusowi/ acżkoli tego niepiáno. *OpecŻyw* 47, 103v.

Szereg: »miłościwie a nieomylnie« (1): A day nam miłościwie á nieomylnie zrozumieć á przyiąć
to święte poselłtwo twoie. *RejPos* 241v.

4. *praw. Polubownie* (2) :

Zwrot: »[z kim] miłościwie náłożyć« = *postąpic, ułożyć się polubownie* (2): Károlus Pruski Miłtrz/
rozumiejąc temu iż Pomorłkiey źemie odzierzec nie mógl [...] profił przez liłty Lokietká áby fie
ziechali do Brześcia Kuiawłkiego/ chcąc fnim miłościwie náłożyć o Pomorłką źemie *BielKron* 370;
Krol [...] kazał łtrzelać z dzyał [...] A w tym przyiecháli połłowie z Węgier od Krolá Władźiłławá do
Krolá Polłkiego/ vpominájąc y profzając/ áby z Woiewodą miłościwie náłożył *BielKron* 398v.

Synonimy: 1. *łaskawie, miłosiernie, życzliwie*; 2. *serdecznie*.

Cf **NIEMIŁOŚCIWIE**